

مفاهیم آموزشی

معنی واژه‌های درس

* آماده:	حاضر، مهیا	* حکیم:	دانشمند، فیلسوف، طیب
* افزوده می‌شد:	اضافه می‌شد	دل به خدا سپرد:	به خدا توکل کرد
امیر:	فرمانروا، پادشاه	سرگرم:	مشغول
* برافراشته:	بالا برده، بالا گرفته شده	شهرت:	معروف شدن
بیاموزی:	یاد بدهی	* قصد:	اراده، نیت، مقصود
* بیندیشد:	فکر کند، اندیشه کند	قلم:	هر چیزی که با آن بنویسند.
تعلیم:	آموزش	* نیک‌نام:	کسی که به خاطر کارهای خوبش معروف است، خوش نام ۴۶
* چاره:	راه حل، تدبیر		

دانش زبانی

گفت‌وگوی بین «مرد» و «پسر» را با دقت بخوانید.

پسر: «همان که بار گندم می‌برد؟»

مرد: «ای پسر، الاغ مرا ندیده‌ای؟»

پسر: «من الاغی ندیدم.»

مرد: «نشانی‌هایت درست است. آن را کجا دیده‌ای؟»

همان‌طور که می‌بینید با استفاده از عبارات رنگی بالا بین دو نفر ارتباط ایجاد شده است و آنها با کمک این عبارات پیامی را به یکدیگر منتقل می‌کنند. به این عبارات که مجموعه‌ای از چند واژه هستند و پیامی را از گوینده به شنونده یا از نویسنده به خواننده انتقال می‌دهند، جمله می‌گویند. ۴۷

گازگاه نویسندگی

بند توصیفی

بند زیر را بخوانید.

«صندوقچه به شکل مستطیل و چوبی بود و روکشی پر نقش و نگار از جنس فلز داشت که بر روی چارپایه‌ی چوبی خود در کنج اتاق مادر بزرگ، جا خوش کرده بود. درش به سمت بالا باز می‌شد و دوباره به طرف پایین می‌آمد و روی آن را می‌پوشاند. بر دیواره‌ی جلویی آن سه ردیف حلقه بر بدنه‌ی صندوق قرار داشت که میله‌ای فلزی از میان آنها عبور می‌کرد و قفلی به شکل نیم‌دایره در آن حلقه‌ها جای می‌گرفت و مادر بزرگ چند بار کلید را در آن می‌چرخاند تا قفل شود؛ کلید به رنگ قهوه‌ای سوخته بود و شبیه پیچ، خطوط دایره‌ای به دور آن چرخیده بود.»

همان‌طور که می‌بینید در بند بالا نویسنده با دقت اجزای ظاهری صندوقچه‌ی مادر بزرگ را بیان می‌کند. به این گونه بندها، بند توصیفی می‌گویند.

شرط اول برای نوشتن بند توصیفی، خوب دیدن است.

تمرین

نادرست	درست
[۴۸] ☐	☒
[۴۶] ☒	☐
[۴۷] ☐	☒

[۴۵-۴۶]

الف) درستی یا نادرستی عبارات زیر را مشخص کنید.

۱- شرط اول برای نوشتن بند توصیفی، خوب دیدن است.

۲- نسبت واژه‌های «حاضر و غایب» مانند نسبت «موج» و «امواج» است.

۳- عبارت «وقتی که امروز به مدرسه‌ی شما» پیام و مفهوم کاملی را نمی‌رساند.

ب) جاهای خالی را پر کنید.

۴- جاهای خالی را با واژه‌های داده شده پر کنید و روی واژه‌های اضافی خط بزنید.

دانش - شهر - معنادار - قدرت - مشهور - آگاهی - شادی - بی‌معنا

الف) سرمایه‌ی حکیمی که در امواج گرفتار شده بود، دانش و آگاهی بود.

ب) رابطه‌ی کلمه‌ی «قصد» با «مقصود» مانند رابطه‌ی «شهرت» با مشهور است.

پ) نیک‌نام واژه‌ای است که از دو قسمت معنادار ساخته شده است.

شماره مفاهیم

۴۶

فارسی و نگارش

شماره فصل

۲

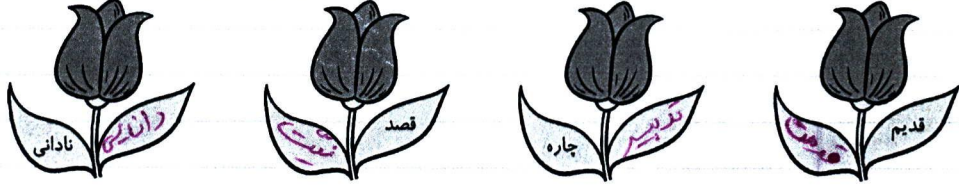
چهارم دبستان

۳۰۸

پ جور کنید.

۵- در بند زیر، واژه‌هایی وجود دارد که با واژه‌های داخل برگ‌ها ارتباط معنایی (هم‌معنی، مخالف یا هم‌خانواده) دارند، آنها را بیابید و در برگ‌ها بنویسید.
می‌گویند: قدمت این آثار باستانی به سال‌های قبل برمی‌گردد، که تفکر و تدبیر باعث به وجود آمدن آنها شده است. من نیت کرده‌ام به موزه‌های زیادی بروم و از زندگی مردمان و جوانان آن روزها اطلاعات زیادی به دست آورم و دانایی خود را افزایش دهم.

۶- عبارت‌های زیر را بر اساس لحن خواندن و محتوای جمله‌ها هم‌رنگ کنید و نشانه‌ی نگارشی مناسب هر جمله را مقابلش قرار دهید.

[۴۳]

امیرفرمان داد	حکیم به تخته‌پاره‌ای چسبید
منظم باشید	عجب پسر بازیگوشی هستی!
چه منظره‌ی زیبایی	به دست آورید، آنچه را ماندنی است

Handwritten connections: 'حکیم' connects to 'چسبید', 'امیر' connects to 'فرمان', 'منظم' connects to 'باشید', 'چه' connects to 'منظره', 'آوردید' connects to 'ماندنی', 'آنچه' connects to 'آوردید'.

ت گزینه‌ی درست را با علامت ✓ مشخص کنید.

۷- در بین واژه‌های زیر، کدام واژه با بقیه در یک گروه قرار نمی‌گیرد؟

- ۱) غرق ۲) تعلیم ۳) حکیم ۴) نوشتن

[۴۲]

۸- در عبارت «به دست آورید، آنچه را ماندنی است» به دست آوردن چه چیزی مورد نظر است؟

- ۱) به دست آوردن ثروت ۲) به دست آوردن شهرت ۳) به دست آوردن مقام ۴) به دست آوردن علم

[۴۳]

۹- کدام گزینه، ترتیب رویدادها را به درستی نشان می‌دهد؟ (اردبیل - مدرسه‌ی افسر صادقی - ۹۸)

- الف) حکیم شروع به آموزش جوانان کرد. ب) حکیم قصد سفر کرد.
پ) وقتی حکیم چشم باز کرد، خود را در ساحلی دور دید. ت) کشتی گرفتار توفان شد و غرق گردید.
۱) ب، پ، ت، الف ۲) ب، ت، پ، الف ✓ ۳) الف، ب، پ، ت ۴) ب، الف، ت، پ

[۴۸]

۱۰- کدام یک از گزینه‌های زیر یک عبارت توصیفی است؟

۱) موشکابی بی‌بی را خیلی دوست داشت و از غصه خوردن او غمگین بود.

۲) حاکم گفت: «پسر جان! اگر تو الاغ را ندیده‌ای، چه طور نشانی‌هایش را دادی؟»

۳) کلید صندوقچه قهوه‌ای رنگ بود و خطوط دایره‌ای شبیه پیچ، به دور آن چرخیده بود. ✓

۴) وقتی کار ساختن لانه به پایان رسید، پرستوها تخم می‌گذارند.

۱۱- کدام گزینه، یک جمله‌ی کامل نیست؟

- ۱) قوی‌ترین حیوان جنگل ✓ ۲) قایقی زیبا ساخت ۳) بُرد تا جایی دور ۴) گل شادی روید

[۴۷]

ت به پرسش‌های زیر پاسخ دهید.

۱۲- با دیدن واژه‌های زیر به یاد چه واژه‌های دیگری می‌افتید؟ آنها را در جاهای خالی بنویسید.

[۴۶]

Three central circles with words: 'پادشاه', 'سرمايه', 'علم'.
Surrounding circles with handwritten words: 'شاه', 'قصر', 'تخت', 'سنگل', 'بدر', 'نوبت', 'دانشی', 'رانشند', 'دانشگاه'.

شماره مفاهیم
فارسی و نگارش
شماره فصل
۲

۱۳- جمله‌های زیر را با دقت بخوانید و در هر جمله مشخص کنید واژه‌ی «گرفت» به چه معناست؟

الف) خورشید گرفت. *بست چیزی گرفت*

ب) پدرم حقوق گرفت. *دریافت کرد*

پ) مادرم برای من جشن تولد گرفت. *برگزار کرد*

۱۴- جمله‌ی رنگی را با دو لحن متفاوت بخوانید سپس در جاهای خالی بنویسید و در پایان آنها نشانه‌ی نگارشی مناسب قرار دهید.

«ای مرد دانا! هر چه می‌دانستی به جوانان ما آموختی.»

۱- *هر چه می‌دانستی به جوانان ما آموختی.*

۲- *هر چه می‌دانستی به جوانان ما آموختی؟*

۱۵- از بین مثل‌های زیر، کدام یک با درس «ارزش علم» نزدیکی و تناسب بیشتری دارد؟ چرا؟ (منتخب معلمان برگزیده)

الف) به دریا رفته می‌داند مصیبت‌های توفان را

ب) صاحب هنر به هیچ مکانی غریب نیست

۱۶- جمله‌ی زیر را در دو سطر ادامه دهید.

علم، بهترین سرمایه است؛ زیرا... *از دست نمی‌رود و نابود نمی‌شود و همیشه جامه‌ی با علم و دانش بنا را در دست می‌تواند گرفت.*

۱۷- یکی از دو موضوع زیر را انتخاب کنید و آن را در دو بند توصیف کنید.

• حیاط خانه‌ی مادر بزرگ ✓

دارد حیاط که می‌شوم عطر گل‌ها همه فضا را پر کرده است. گل‌هایی که مادر بزرگ مثل بچه‌های خودش آن‌ها را پرورش داده است. وسط حیاط حوض هشت ضلعی آبی به چشم می‌خورد که ماهی‌های قرمز داض آن بالا و پایین می‌پرند و به من خوش آمد می‌گویند.

۱۸- شعر زیر را بخوانید و آن را با خط خوش بنویسید سپس درباره‌ی پیام آن با بزرگ‌ترهائتان گفت‌وگو کنید.

علم چندان که بیشتر خوانی

علم چندان که بیشتر خوانی

چون عمل در تو نیست نادرانی

چون عمل در تو نیست نادرانی

۱۹- جدول را کامل کنید.

۱) هم‌آوا با «اثاث».

۲) رد و نشانه.

۳) هم‌خانواده‌ی «محبوس».

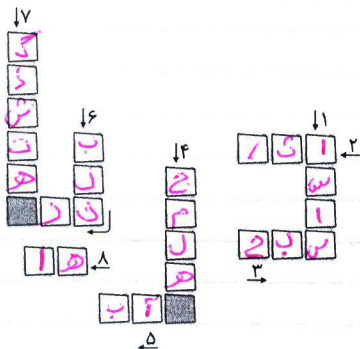
۴) انتقال پیام با آن صورت می‌گیرد.

۵) مابه‌ی حیات است.

۶) بخوان و ببند پیش‌های کتاب فارسی، متن‌های _____ هستند.

۷) مخالف «آینده».

۸) پر استفاده‌ترین نشانه‌ی جمع فارسی.

محتوای بیشتر خودتو ارزیابی کن

مفاهیم تکمیلی شما

شماره مقاله

فهرست نگارش

شماره فصل

۲

چهارم دبستان

